

**Європейська конвенція
про здійснення прав дітей**

Статус Конвенції див. (994_752)

{ Конвенцію ратифіковано із заявою Законом
N 69-V ([69-16](#)) від 03.08.2006, ВВР, 2006, N 41, ст.354 }

Дата підписання: 25.01.1996
Дата ратифікації Україною: 03.08.2006
Дата підписання від імені України: 07.05.1999
Дата набрання чинності для України: 01.04.2007

Офіційний переклад

Преамбула

Держави - члени Ради Європи та інші Держави, що підписали цю Конвенцію;

уважаючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами;

Беручи до уваги Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини ([995_021](#)), та зокрема статтю 4, яка вимагає від Держав-учасниць уживати всіх відповідних законодавчих, адміністративних та інших заходів для здійснення прав, визнаних у зазначеній Конвенції;

ураховуючи зміст Рекомендації 1121 (1990) Парламентської Асамблеї стосовно прав дитини;

будучи переконаними, що права та найвищі інтереси дітей мають бути підтримані й що для цього дітям має бути надано можливість здійснювати свої права, зокрема під час розгляду сімейних справ, які стосуються їх;

визнаючи, що дітям для підтримки їхніх прав та їхніх найвищих інтересів має надаватися відповідна інформація та що думкам дитини має приділятися належна увага;

визнаючи важливість ролі батьків у захисті та підтримці прав і найвищих інтересів дітей і зважаючи на те, що Держави в разі необхідності мають також брати участь у такому захисті й у такій підтримці;

уважаючи, однак, що у випадку конфлікту сім'ям бажано намагатися досягти порозуміння до того, як справу буде передано до судового органу;

домовилися про таке:

Глава I

Сфера застосування й предмет цієї Конвенції
та визначення

Стаття 1

Сфера застосування й предмет цієї Конвенції

1. Ця Конвенція застосовується до дітей, які не досягли 18-річного віку.

2. Предметом цієї Конвенції є - у найвищих інтересах дітей - підтримка їхніх прав, надання дітям процесуальних прав та сприяння здійсненню ними цих прав шляхом забезпечення становища, при якому діти особисто або через інших осіб чи органи поінформовані та допущені до участі в розгляді судовим органом справ, що їх стосуються.

3. Для цілей цієї Конвенції розгляд судовим органом справ, що стосуються дітей, визнається розглядом сімейних справ, зокрема тих, що пов'язані зі здійсненням батьками своєї відповідальності, наприклад стосовно місця проживання дітей і доступу до них.

4. Кожна Держава під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про ратифікацію, прийняття, затвердження чи приєднання в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи визначає щонайменше три категорії сімейних справ, які розглядаються судовим органом і до яких повинна застосовуватися ця Конвенція.

5. Будь-яка Сторона шляхом подання додаткових заяв може визначати додаткові категорії сімейних справ, до яких повинна застосовуватися ця Конвенція або надавати інформацію про застосування статті 5, пункту 2 статті 9, пункту 2 статті 10 та статті 11.

6. Ніщо в цій Конвенції не заважає Сторонам застосовувати правила, які є більш сприятливими для підтримки та здійснення прав дітей.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

a) термін "судовий орган" означає суд або адміністративний орган, який має такі самі повноваження;

b) термін "суб'єкти батьківської відповідальності" означає батьків та інших осіб чи органи, які мають право здійснювати частково або повністю батьківську відповідальність;

c) термін "представник" означає особу, наприклад адвоката, або орган, який було призначено виступати від імені дитини перед судовим органом;

d) термін "відповідна інформація" означає інформацію, яка відповідає віку й рівню розуміння дитини та яка надається для

того, щоб дитина могла здійснювати свої права в повному обсязі, якщо надання цієї інформації не завдає шкоди благополуччю дитини.

Глава II

Процесуальні заходи
стосовно підтримки здійснення прав дітей

А. Процесуальні права дитини

Стаття 3

Право бути поінформованим
та висловити свою думку під час розгляду справи

Дитина, яка внутрішнім законодавством визнається такою, що має достатній рівень розуміння, під час розгляду судовим органом справи, що стосується її, наділяється правами, використання яких вона може вимагати:

- а) отримувати всю відповідну інформацію;
- б) отримувати консультацію та мати можливість висловлювати свої думки;
- в) бути поінформованою про можливі наслідки реалізації цих думок та про можливі наслідки будь-якого рішення.

Стаття 4

Право клопотати про призначення
спеціального представника

1. За винятком передбаченого статтею 9, дитина має право подавати особисто або через інших осіб чи органи клопотання про призначення спеціального представника під час розгляду судовим органом справ, що стосуються її у випадках, коли внутрішнє законодавство позбавляє суб'єктів батьківської відповідальності права представляти дитину в результаті виникнення у них конфлікту інтересів з останньою.

2. Держави можуть обмежити здійснення права, визначеного в пункті 1, лише дітьми, які внутрішнім законодавством визнаються такими, що мають достатній рівень розуміння.

Стаття 5

Інші можливі процесуальні права

Сторони розглядають можливість надання дітям додаткових процесуальних прав у зв'язку з розглядом судовим органом справ, що стосуються дітей, зокрема:

- а) права клопотати про одержання допомоги від відповідної обраної ними особи у висловленні ними своєї думки;

b) права клопотати самостійно або через інших осіб чи органи про призначення окремого представника, а у відповідних випадках - адвоката;

c) права призначити свого представника;

d) права здійснювати деякі або всі права сторін у такому процесі.

В. Роль судових органів

Стаття 6

Порядок прийняття рішення

Під час розгляду справи, що стосується дитини, перед прийняттям рішення судовий орган:

a) визначає, чи має він достатньо інформації для прийняття рішення в найвищих інтересах дитини, і в разі необхідності одержує додаткову інформацію, зокрема від суб'єктів батьківської відповідальності;

b) якщо внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння:

- упевнюється в тому, що дитина отримала всю відповідну інформацію;

- у відповідних випадках консультує особисто дитину (у разі необхідності - приватно) сам або через інших осіб чи інші органи в зрозумілий дитині спосіб, якщо це явно не суперечить найвищим інтересам дитини;

- надає можливість дитині висловлювати її думки;

c) приділяє належну увагу думкам, висловленим дитиною.

Стаття 7

Обов'язок діяти швидко

Під час розгляду справ, що стосуються дитини, судовий орган діє швидко для уникнення будь-яких невиправданих зволікань, а швидке виконання прийнятих рішень повинно бути забезпечене відповідною процедурою. У термінових випадках судовий орган при необхідності має повноваження приймати рішення, які підлягають негайному виконанню.

Стаття 8

Можливість самостійно вживати заходів

При розгляді справ, що стосуються дитини, судовий орган має повноваження самостійно вживати заходів у встановлених внутрішнім законодавством випадках, коли благополуччю дитини загрожує серйозна небезпека.

Стаття 9

Призначення представника

1. У справах, що стосуються дитини, у випадках, коли згідно з внутрішнім законодавством суб'єкти батьківської відповідальності позбавлені можливості представляти дитину в результаті виникнення конфлікту інтересів між ними та дитиною, судовий орган має повноваження призначити спеціального представника дитини в таких справах.

2. Сторони розглядають можливість надання судовому органу в справах, що стосуються дитини, повноважень призначати для представлення інтересів дитини окремого представника, а у відповідних випадках - адвоката.

С. Роль представників

Стаття 10

1. Під час розгляду судовим органом справ, що стосуються дитини, представник, якщо його дії явно не суперечать найвищим інтересам дитини:

а) надає дитині всю відповідну інформацію, якщо згідно з внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння;

б) надає дитині роз'яснення, якщо внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння, стосовно можливих наслідків реалізації її думки та стосовно можливих наслідків будь-якої дії представника;

с) з'ясовує думку дитини та доводить її до відома судового органу.

2. Сторони розглядають можливість поширення положень пункту 1 на суб'єктів батьківської відповідальності.

Д. Поширення окремих положень

Стаття 11

Сторони розглядають можливість поширення положень статей 3, 4 та 9 на справи, які стосуються дітей, коли вони розглядаються іншими органами, а також на питання, які стосуються дітей, але не є предметом розгляду.

Е. Національні органи

Стаття 12

1. Через органи, які *inter alia* виконують функції, передбачені в пункті 2, Сторони сприяють підтримці та здійсненню прав дітей.

2. Ці функції є такими:

а) унесення пропозицій стосовно посилення положень законодавства, які стосуються здійснення прав дітей;

б) надання висновків стосовно проектів законодавчих актів, які стосуються здійснення прав дітей;

с) надання загальної інформації про здійснення прав дітей засобом масової інформації, громадськості та особам чи органам, які займаються питаннями, що стосуються дітей;

д) з'ясування думки дітей та забезпечення їх відповідною інформацією.

Г. Інші питання

Стаття 13

Посередництво або інші способи розв'язання спорів

Для недопущення чи розв'язання спорів або для уникнення розгляду судовим органом справи, яка стосується дітей, Сторони сприяють здійсненню посередництва чи інших способів розв'язання спорів та використанню їх для досягнення угоди у відповідних випадках, визначених Сторонами.

Стаття 14

Правова допомога та консультування

У випадках, коли внутрішнє законодавство передбачає надання правової допомоги або консультації для представництва дітей під час розгляду судовим органом справ, що стосуються їх, такі положення застосовуються у випадках, визначених статтями 4 та 9.

Стаття 15

Зв'язок з іншими міжнародними документами

Ця Конвенція не обмежує застосування будь-якого іншого міжнародного документа, який стосується окремих питань, що виникають у зв'язку із захистом дітей і сімей і Стороною якого є або стає Сторона цієї Конвенції.

Глава III

Постійний комітет

Стаття 16

Утворення та функції Постійного комітету

1. Для досягнення цілей цієї Конвенції утворюється Постійний комітет.

2. Постійний Комітет розглядає проблеми, що стосуються цієї Конвенції. Він може, зокрема:

а) розглядати будь-які питання, що стосуються тлумачення або імплементації Конвенції. Висновки Постійного комітету стосовно імплементації Конвенції можуть мати форму рекомендації; рекомендації приймаються більшістю в три четвертих поданих голосів;

б) пропонувати зміни до Конвенції та розглядати зміни, запропоновані відповідно до статті 20;

с) надавати консультації та допомогу національним органам, що виконують функції, визначені пунктом 2 статті 12, та сприяти міжнародному співробітництву між ними.

Стаття 17

Склад

1. Кожна зі Сторін може бути представлена в Постійному комітеті одним чи більш ніж одним делегатом. Кожна Сторона має один голос.

2. Кожна з Держав, зазначених у статті 21, яка не є Стороною цієї Конвенції, може бути представлена в Постійному комітеті спостерігачем. Те саме стосується будь-якої іншої Держави або Європейського Співтовариства після запрошення приєднатися до Конвенції відповідно до положень статті 22.

3. Постійний комітет може запросити взяти участь у ролі спостерігача в усіх засіданнях, або в одному засіданні, або в частині засідання, якщо принаймні за один місяць до засідання Сторона не повідомила Генеральному секретарю про своє заперечення проти цього:

- будь-яку Державу, не зазначену в наведеному вище пункті 2 цієї статті;

- Комітет Організації Об'єднаних Націй з прав дитини;

- Європейське Співтовариство;

- будь-який міжнародний урядовий орган;

- будь-який міжнародний неурядовий орган, який виконує одну або кілька функцій, зазначених у пункті 2 статті 12;

- будь-який національний урядовий або неурядовий орган, що виконує одну чи більше функцій, зазначених у пункті 2 статті 12.

4. Постійний комітет може обмінюватися інформацією з відповідними організаціями, що займаються питаннями здійснення прав дітей.

Стаття 18

Засідання

1. Наприкінці третього року, який настає з дати набуття чинності цієї Конвенцією та - за його ініціативою - будь-коли

після цієї дати Генеральний секретар Ради Європи запрошує Постійний комітет зібратися на засідання.

2. Постійний комітет може приймати рішення тільки за умови, що присутньою є принаймні половина Сторін.

3. З урахуванням статей 16 та 20 рішення Постійного комітету приймаються більшістю присутніх членів.

4. З урахуванням положень цієї Конвенції Постійний комітет складає свій регламент і регламент будь-якої робочої групи, яку він може створити для виконання всіх відповідних завдань згідно з Конвенцією.

Стаття 19

Звіти Постійного комітету

Після кожного засідання Постійний комітет надсилає Сторонам та Комітетові Міністрів Ради Європи звіт про свої обговорення та про будь-які прийняті рішення.

Глава IV

Поправки до Конвенції

Стаття 20

1. Будь-яка поправка до статей цієї Конвенції, запропонована однією зі Сторін або Постійним комітетом, повідомляється Генеральному секретарю Ради Європи, який щонайменше за два місяці до наступного засідання Постійного комітету передає її Державам - членам Ради Європи, будь-якій Державі, що підписала Конвенцію, будь-якій Стороні, будь-якій Державі, якій запропоновано підписати цю Конвенцію відповідно до положень статті 21, та будь-якій Державі чи Європейському Співтовариству, яким запропоновано приєднатися до Конвенції відповідно до статті 22.

2. Будь-яка поправка, запропонована відповідно до положень попереднього пункту, розглядається Постійним комітетом, який подає Комітетові Міністрів на затвердження текст, прийнятий більшістю в три четвертих поданих голосів. Після затвердження текст надсилається Сторонам для його прийняття.

3. Будь-яка поправка набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення місячного строку з дати, на яку всі Сторони поінформували Генерального секретаря про прийняття цієї поправки.

Глава V

Прикінцеві положення

Стаття 21

Підписання, ратифікація та набуття чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання Державами - членами Ради Європи, а також Державами, які не є членами, але брали участь у розробці Конвенції.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

3. Ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати, на яку три Держави, у тому числі принаймні дві Держави - члени Ради Європи, висловили відповідно до положень попереднього пункту свою згоду взяти на себе зобов'язання за цією Конвенцією.

4. Для будь-якої Держави, яка підписала цю Конвенцію і яка в подальшому висловить згоду взяти на себе зобов'язання за нею, ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання її ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або документа про затвердження.

Стаття 22

Держави, які не є членами, та Європейське Співтовариство

1. Після набуття чинності цієї Конвенцією Комітет Міністрів Ради Європи за своєю ініціативою або за пропозицією Постійного комітету, а також після консультацій зі Сторонами може запропонувати будь-якій Державі, що не є членом Ради Європи й не брала участі в розробці Конвенції, а також Європейському Співтовариству приєднатися до цієї Конвенції згідно з рішенням, прийнятим більшістю, яку передбачено в підпункті "d" статті 20 Статуту Ради Європи ([994 001](#)), та одностайним голосуванням представників Держав - учасниць Конвенції, які мають право брати участь у засіданнях Комітету Міністрів.

2. Для будь-якої Держави або для Європейського Співтовариства, що приєднуються, Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі документа про приєднання на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 23

Територіальне застосування

1. Будь-яка Держава може під час підписання або передачі на зберігання її ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, затвердження або приєднання визначити територію або території, до яких застосовується ця Конвенція.

2. Будь-яка Сторона будь-коли в подальшому своєю заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу визначену в заяві територію, за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона вповноважена приймати зобов'язання. Стосовно такої території ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який

настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем такої заяви.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до положень двох попередніх пунктів стосовно будь-якої території, зазначеної в цій заяві, може бути відкликана повідомленням на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

Стаття 24

Застереження

До цієї Конвенції не може бути зроблено жодних застережень.

Стаття 25

Денонсація

1. Будь-яка Сторона будь-коли може денонсувати цю Конвенцію повідомленням на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання Генеральним секретарем повідомлення про денонсацію.

Стаття 26

Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє Державам - членам Ради Європи, будь-якій Державі, що підписала цю Конвенцію, будь-якій Стороні та будь-якій іншій Державі або Європейському Співтовариству, яким запропоновано приєднатися до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, будь-якого документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c) будь-яку дату набуття чинності цієї Конвенцією відповідно до статей 21 або 22;
- d) будь-яку поправку, прийняту відповідно до статті 20, та дату набуття цієї поправкою чинності;
- e) будь-яку заяву, зроблену відповідно до положень статей 1 та 23;
- f) будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до положень статті 25;
- g) будь-який інший акт, повідомлення або інформацію стосовно цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те уповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в м. Страсбург 25 січня 1996 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Рада Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній Державі – члену Ради Європи, Державам, що не є членами, але брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейському Співтовариству та будь-якій Державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

Європейська конвенція про здійснення прав дітей
Конвенція; Рада Європи від 25.01.1996
Ратифікація від **03.08.2006**, підстава — [69-V](#)
Постійна адреса:
https://zakon.rada.gov.ua/go/994_135

Законодавство України
станом на 27.01.2026
чинний

994_135

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 10.12.2007 — 2007 р., № 91, стор. 86, стаття 3355, код акта 41636/2007